

บทที่ 4

บทสรุป การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงผลของรูปแบบการสอนโดยใช้ตัวแบบร่วมกับคำถาม, ตัวแบบร่วมกับบทสรุป, และแบบบรรยาย ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการพยาบาลจิตเวชของนักศึกษาประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ จำนวน 90 คน เมื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ ปรากฏผลการศึกษาดังจะได้เสนอตามลำดับดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อศึกษาผลของวิธีสอนโดยใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ในรูปแบบเทปบันทึกภาพร่วมกับคำถาม และวิธีสอนโดยใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ ในรูปแบบเทปบันทึกภาพร่วมกับบทสรุป ที่มีต่อ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการพยาบาลจิตเวชของนักศึกษาพยาบาล

2. วัตถุประสงค์เฉพาะ

2.1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักศึกษาที่ได้เรียนด้วยวิธีสอนโดยใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ร่วมกับคำถาม, วิธีสอนโดยใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ร่วมกับบทสรุป และวิธีสอนแบบบรรยายในระยะก่อนการทดลอง และ ระยะหลังการทดลอง

2.2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักศึกษาที่ได้เรียนด้วยวิธีสอนโดยใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ร่วมกับคำถาม, วิธีสอนโดยใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ร่วมกับบทสรุป และวิธีสอนแบบบรรยายในระยะหลังการทดลอง

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักศึกษาประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ที่ได้เรียนด้วย วิธีสอนโดยใช้ตัวแบบ จาก เทปบันทึกภาพพร้อมกับคำถาม และวิธีสอนโดยใช้ตัวแบบจากเทปบันทึกภาพพร้อมกับบทสรุปแล้ว จะมีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในระยะหลังการทดลอง สูงกว่าระยะก่อนการทดลอง
2. นักศึกษาประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ที่ได้เรียนด้วยวิธีสอนโดยใช้ตัวแบบจาก เทปบันทึกภาพพร้อมกับคำถาม, วิธีสอนโดยใช้ตัวแบบจากเทปบันทึกภาพพร้อมกับบทสรุป และ วิธีสอนแบบบรรยายแล้ว นักศึกษาจะมีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในระยะหลังการทดลอง แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ที่จะใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 ของวิทยาลัย พยาบาลบรมราชชนนีนครศรีธรรมราช ปีการศึกษา 2538 จำนวน 90 คน

2. แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยใช้รูปแบบการวิจัย เป็นแบบที่มีกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม แบบสุ่มผู้เข้ารับการทดลอง และมีการทดสอบก่อน ทดสอบหลัง (Randommized Pretest- Posttest Control Group Design)

3. แบบแผนทางสถิติ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยออกแบบแผนทางสถิติ แบบสุ่มผู้เข้ารับการทดลอง ทดสอบก่อน-หลัง แบบมีกลุ่มควบคุม (Randomized Pretest- Posttest Control Group Model)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีดังต่อไปนี้

1. ตัวแบบสัญลักษณ์ในรูปเทพบันที่ภาพ มีทั้งหมด 3 เรื่อง คือ

- 1.1. การให้การปรึกษา
- 1.2. การพยาบาลผู้ป่วยวิตกกังวล
- 1.3. การพยาบาลผู้ป่วยก้าวร้าว

โดยแต่ละเรื่องจะมี 2 รูปแบบด้วยกัน คือ

ตัวแบบร่วมกับคำถาม หมายถึง ตัวแบบสัญลักษณ์ 3 เรื่อง โดยมีคำถามแทรก และคำถามตอนท้ายในช่วงการบรรยายเนื้อหา

ตัวแบบร่วมกับบทสรุป หมายถึง ตัวแบบสัญลักษณ์ 3 เรื่อง มีบทสรุปแทรกและ บทสรุปตอนท้ายในช่วงการบรรยายเนื้อหา

2. เอกสารประกอบการสอน หมายถึง เอกสารประกอบการสอนวิชาการพยาบาลจิตเวช มีทั้งหมด 3 เรื่อง คือ การให้การปรึกษา, การพยาบาลผู้ป่วยวิตกกังวล, และ การพยาบาลผู้ป่วยก้าวร้าว ซึ่งมีรูปแบบ ดังนี้คือ

2.1. เอกสารประกอบการสอนที่มีคำถามร่วมกับเนื้อหา หมายถึงเอกสารที่มีคำอธิบาย เนื้อหาอย่างสรุปโดยมีคำถามแทรก และ คำถามท้ายบท

2.2. เอกสารประกอบการสอนที่มีบทสรุปร่วมกับเนื้อหา หมายถึงเอกสารที่มีคำอธิบาย เนื้อหาอย่างสรุปโดยมีบทสรุปในแทรก และ บทสรุปท้ายบท

2.3. เอกสารประกอบการสอนที่มีเนื้อหาอย่างสรุป

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังจากนักศึกษาเรียนจบบทเรียนทั้ง 3 เรื่อง โดยข้อสอบเรื่องละ 20 ข้อ ข้อละ 5 ตัวเลือก รวมทั้งสิ้น 60 ข้อ
4. วิทยุเทป และเครื่องขยายเสียง
5. โทรทัศน์ และเครื่องฉายเทปบันทึกภาพ อย่างละ 2 เครื่อง
6. ปากกา
7. กระดาษคำตอบ
8. นาฬิกาจับเวลา

วิธีดำเนินการทดลอง

1. ระยะเวลาทดลอง

1.1 ตกกลงเงื่อนไขการทดลองและแผนการสอนกับผู้ช่วยการวิจัยทั้ง 3 ท่าน ซึ่งทำการทดลอง 3 ครั้ง แต่แต่ละครั้งมีแผนการสอนดังนี้

1.1.1. กลุ่มที่ 1 ตัวแบบร่วมกับคำถาม

กิจกรรมการเรียนการสอน

1.1.1.1. ให้นักศึกษารอ่านเอกสารประกอบการสอนรูปแบบที่ 1. 10 นาที

1.1.1.2. เปิดวิดีโอทัศน์ ตัวแบบร่วมกับคำถามใช้เวลาประมาณ 40 นาที

แบ่งเป็นบอแก้วตุลประสงค์ 3 นาที บรรยายเนื้อหาที่มีคำถามแทรก 32 นาที ตัวแบบแสดงบทบาทสมมติ 5 นาที

นาที

1.1.1.3. ให้นักศึกษ้อ่านเอกสารประกอบการสอนและตอบคำถาม 10

1.1.1.4. จัดห้องสอบและพัก 10 นาที

1.1.1.5. ทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 20 นาที

1.1.2. กลุ่มที่ 2 ตัวแบบร่วมกับบทสรุป

กิจกรรมการเรียนการสอน

1.1.2.1. ให้นักศึกษ้อ่านเอกสารประกอบการสอนรูปแบบที่ 2. 10 นาที

1.1.2.2. เปิดวิดีโอทัศน์ ตัวแบบร่วมกับบทสรุปใช้เวลาประมาณ 40 นาที

แบ่งเป็นบอกรัตนประสงค์ 3 นาที บรรยายเนื้อหา มีบทสรุปแทรก 32 นาที ตัวแบบแสดง
บทบาทสมมติ 5 นาที

1.1.2.3. ให้นักศึกษ้อ่านเอกสารประกอบการสอนทบทวน 10 นาที

1.1.2.4. จัดห้องสอบและพัก 10 นาที

1.1.2.5. ทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 20 นาที

1.1.3. กลุ่มที่ 3 บรรยาย

กิจกรรมการเรียนการสอน

1.1.3.1. ให้นักศึกษ้อ่านเอกสารประกอบการสอนรูปแบบที่ 3. 10 นาที

1.1.3.2. บรรยายเนื้อหา 40 นาที แบ่งเป็นบอกรัตนประสงค์ 3 นาที

บรรยายเนื้อหา 37 นาที

1.1.3.3. ให้นักศึกษ้อ่านเอกสารประกอบการสอนทบทวน 10 นาที

1.1.3.4. จัดห้องสอบและพัก 10 นาที

1.1.3.5. ทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 20 นาที

1.2 ให้นักศึกษาทำแบบทดสอบก่อนการทดลองเรื่อง การให้การปรึกษา, การพยาบาล
ผู้ป่วยวิตกกังวล, การพยาบาลผู้ป่วยก้าวร้าว โดยใช้แบบทดสอบก่อนการทดลองก่อน 1 สัปดาห์
เพื่อป้องกันการจำข้อสอบได้ นำผลที่ได้มาเป็นพื้นฐานเพื่อการเปรียบเทียบกับผลหลังการวิจัย
ต่อไป

1.3 เตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการทดลองซึ่งได้แก่

1.3.1. เทปบันทึกภาพ 3 เรื่อง ได้แก่ เรื่อง การให้การปรึกษา, การพยาบาลผู้ป่วยวิตกกังวล, การพยาบาลผู้ป่วยก้าวร้าว เรื่องละ 2 รูปแบบ คือ ตัวแบบร่วมกับคำถาม และตัวแบบร่วมกับบทสรุป

1.3.2. เอกสารประกอบการสอน 3 เรื่อง คือ เรื่อง การให้การปรึกษา การพยาบาลผู้ป่วยวิตกกังวล, และ การพยาบาลผู้ป่วยก้าวร้าว เรื่องละ 3 รูปแบบ คือ รูปแบบที่ 1 เอกสารประกอบการสอนที่มีเนื้อหาแบบสรุปร่วมกับคำถาม, รูปแบบที่ 2 เอกสารประกอบการสอนที่มีเนื้อหาแบบสรุปร่วมกับบทสรุป, รูปแบบที่ 3 เอกสารประกอบการสอนที่มีเนื้อหาแบบสรุปอย่างเดียว

1.3.3. แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังการทดลอง 3 เรื่อง

1.3.4. ปากกา

1.3.5. กระดาษคำตอบ

1.3.6. นาฬิกาจับเวลา

1.3.7. เครื่องฉายโทรทัศน์ 21 นิ้ว 2 เครื่อง

1.3.8. เครื่องฉายเทปบันทึกภาพ หรือเครื่องฉายวีดิทัศน์ 2 เครื่อง

1.3.9. เครื่องวิทยุเทป และเครื่องขยายเสียง

1.4 เตรียมห้องทดลอง 3 ห้อง เพื่อใช้ทดลองกับนักเรียน ผู้วิจัยจะใช้ห้องเรียนของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครศรีธรรมราช เพื่อให้สถานการณ์และสภาพแวดล้อม เป็นไปตามธรรมชาติ และพยายามจัดสภาพการทดลองให้ทุกกลุ่มตัวอย่างคล้ายคลึงกันมากที่สุด มีโต๊ะ เก้าอี้ และเครื่องไฟฟ้าสำหรับใช้เครื่องโทรทัศน์, เครื่องฉายวีดิทัศน์, เครื่องวิทยุเทปและเครื่องขยายเสียง

1.5 เตรียมนักศึกษาเข้ากลุ่มการทดลองแต่ละกลุ่ม โดยกำหนดหมายเลขดังนี้

กลุ่มที่	เงื่อนไขการทดลอง	เลขที่
1	ตัวแบบร่วมกับคำถาม	1- 30
2	ตัวแบบร่วมกับบทสรุป	31-60
3	บรรยาย	61-90

1.6 เตรียมหมายเลขที่จะแจกให้กลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม โดยยึดติดกับกระดาษคำตอบ

2. ระยะทดลอง

การทดลองมีวิธีดำเนินงานตามลำดับดังนี้

2.1 ชั้นศึกษานำร่อง (Pilot Study) ดำเนินการทดลองเหมือนการทดลองจริง

2.2 การทดลองจริงกระทำในภาคการเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2538 หลังจากให้นักศึกษาทำแบบทดสอบก่อนการทดลอง 1 สัปดาห์

2.3 ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลองโดยมีผู้ช่วยการวิจัย 3 คน โดยมีขั้นตอนดังตกลงกันในข้อ 1.1 โดยทำการทดลองทั้งสิ้น 3 ครั้ง ครั้งละ 1 เรื่อง ดังนี้คือ

ครั้งที่ 1 เรื่อง การให้การปรึกษา

ครั้งที่ 2 เรื่อง การพยาบาลผู้ป่วยวิตกกังวล

ครั้งที่ 3 การพยาบาลผู้ป่วยก้าวร้าว

2.4 ให้นักศึกษานั่งเรียงตามหมายเลขที่กำหนด

2.5 ให้นักศึกษาอ่านเอกสารประกอบการสอนตามเงื่อนไขการทดลองของแต่ละกลุ่มก่อนการสอน 10 นาที คือ เอกสารประกอบการสอนโดยใช้ตัวแบบร่วมกับคำถามใช้เอกสารรูปแบบที่ 1 เอกสารประกอบการสอนโดยใช้ตัวแบบร่วมกับบทสรุปใช้เอกสารรูปแบบที่ 2 เอกสารประกอบการสอนแบบบรรยาย ใช้เอกสารรูปแบบที่ 3

2.6 จากนั้นให้นักศึกษาเรียนโดยวิธีสอนของแต่ละกลุ่ม 40 นาที

2.7 เมื่อจบการเรียนการสอนแล้ว ให้นักศึกษา ทบทวน 10 นาที

2.8 จัดโต๊ะสอบ พร้อมพัก 10 นาที

2.9 เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่มาจากการสอนจริงๆ จึงให้นักศึกษาทำแบบทดสอบหลังการทดลองทันที โดยเก็บเอกสารประกอบการสอน พร้อมทั้งแจกแบบวัดผลสัมฤทธิ์หลังการทดลองและกระดาษคำตอบ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดหมายเลขและบัญชีรายชื่อ โดยเย็บติดไว้บนกระดาษคำตอบของนักศึกษาแล้ว หลังจากนั้นผู้วิจัยจะให้เวลาในการทำแบบทดสอบ 20 นาที

2.10 เมื่อหมดเวลาผู้วิจัยจะให้นักศึกษาทุกคนวางปากกา ไม่มีการเขียนอะไรต่อไป ผู้วิจัยเก็บกระดาษคำตอบคืน

2.11 เมื่อทำการทดลองครบ 3 ครั้งแล้ว นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบทั้ง 3 ครั้งมาวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานต่อไป

การให้คะแนน

ผู้วิจัยนำกระดาษคำตอบของนักศึกษา มาตรวจให้คะแนนโดยถือเกณฑ์ดังนี้คือ ถ้าตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิด หรือไม่ตอบ หรือตอบมากกว่า 1 คำตอบให้ 0 คะแนน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัยและข้อมูลที่ได้จากการทดลอง ผู้วิจัยใช้สถิติต่างๆ ดังนี้

1. การหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา วิชาการพยาบาลจิตเวช โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Item (ทวี ทองคำ, 2537: 1-10) เพื่อหาค่าความยาก (P) และ ค่าอำนาจจำแนก (D) ของแบบทดสอบ ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยใช้วิธีคำนวณ KR-20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน และ ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบของแบบทดสอบคู่ขนาน โดยใช้วิธีคำนวณค่าสหสัมพันธ์ (R_{xy}) ของเพียร์สัน
2. วิเคราะห์ข้อมูล เพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for MS Window เพื่อหาค่า
  - 2.1 ค่ามัธยฐานเลขคณิต ($\bar{X}$)
  - 2.2 หาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)
  - 2.3 หาค่าทดสอบ ที (T-test) แบบไม่อิสระ (Dependent) ของคะแนนที่ ที่วัดได้จากกลุ่มทดลองเพื่อทดสอบความแตกต่าง ของคะแนนเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างระยะก่อนทดลอง และหลังการทดลอง

2.4 ทดสอบความเป็นเอกพันธ์ ของความแปรปรวน (Homogeneity of Variance) ของข้อมูลก่อนการวิเคราะห์ความแปรปรวน โดยใช้วิธีของฮาร์ตเลย์ (Hartley's Test) เพราะกลุ่มตัวอย่างมีขนาดเท่ากัน และวิธีนี้สะดวกมีประสิทธิภาพใกล้เคียงกับวิธีอื่นๆ

2.5 วิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of variance) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนในแต่ละกลุ่ม

2.6 ทดสอบเปรียบเทียบพหุคูณ (Multiple Comparison Procedure) หลังการวิเคราะห์ความแปรปรวนแล้ว ด้วยวิธีทดสอบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ โดยใช้วิธีการของ ทูเคย์ (Tukey)

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ดังต่อไปนี้

1. นักศึกษาประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ที่ได้เรียนด้วย วิธีสอนโดยใช้ตัวแบบ จากเทปบันทึกภาพร่วมกับคำถาม และวิธีสอนโดยใช้ตัวแบบจากเทปบันทึกภาพร่วมกับบทสรุป มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในระยะหลังการทดลอง สูงกว่าระยะก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
2. นักศึกษาประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ที่ได้เรียนด้วยวิธีสอนโดยใช้ตัวแบบจากเทปบันทึกภาพร่วมกับคำถาม, วิธีสอนโดยใช้ตัวแบบจากเทปบันทึกภาพร่วมกับบทสรุป และวิธีสอนแบบบรรยาย มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในระยะหลังการทดลองไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

ในการศึกษาผลของตัวแบบร่วมกับคำถาม ผลของตัวแบบร่วมกับบทสรุป ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการพยาบาลจิตเวช ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลตามสมมติฐานที่ตั้งไว้เป็นลำดับต่อไปนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 กล่าวว่านักศึกษาประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ที่ได้เรียนด้วย วิธีสอนโดยใช้ตัวแบบ จากเทปบันทึกภาพร่วมกับคำถาม และวิธีสอนโดยใช้ตัวแบบจากเทปบันทึกภาพ ร่วมกับบทสรุปแล้ว จะมีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในระยะหลังการทดลอง สูงกว่าระยะก่อนการทดลอง ผลการวิจัยปรากฏว่า ค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของกลุ่มทดลองทุกกลุ่ม (สอนโดยตัวแบบร่วมกับคำถาม, ตัวแบบร่วมกับบทสรุป และ การสอนแบบบรรยาย) ในระยะหลังการทดลองสูงกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ดังปรากฏในตารางที่ 2

การที่สมมติฐานข้อที่ 1 ได้รับการยอมรับ คือมีค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการพยาบาลจิตเวชในระยะหลังการทดลองสูงกว่าระยะหลังการทดลอง น่าจะอธิบายผลการทดลองได้ดังนี้

ประเด็นที่ 1 การที่นักศึกษาทั้ง 2 กลุ่มการทดลอง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นนั้น เนื่องจากนักศึกษาทั้ง 2 กลุ่มการทดลองเกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่เสนอให้เรียน ตามหลักการเรียนรู้โดยผ่านตัวแบบ เนื่องจากการเรียนรู้โดยสังเกตผ่านตัวแบบทั้งสี่กระบวนการคือ กระบวนการใส่ใจ กระบวนการเก็บจำ กระบวนการแสดงออกตามตัวแบบ และ กระบวนการตั้งใจให้ปฏิบัติ ซึ่ง กระบวนการใส่ใจ และกระบวนการเก็บจำ เป็นขั้นการได้รับมาซึ่งการเรียนรู้ (Acquisition) โดยอาศัยส่วนประกอบ 3 อย่างคือ ตัวแบบ, การเข้ารหัส และ การจดจำ ดังนั้นจึงเกิดการเรียนรู้ภายในโครงสร้างความจำขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของดาวริค และโดฟ (Dowrick and Dove, 1980:51-56) ที่ใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ในรูปเทปบันทึกภาพ เพื่อพัฒนาทักษะในการว่ายน้ำให้แก่เด็ก 3 คน ที่มีอายุระหว่าง 5-10 ปี การทดลองโดยให้ผู้เข้าทดลองดูเทปบันทึกภาพการว่ายน้ำที่พัฒนาทักษะให้ดีขึ้นเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่องกันไปเป็นรายบุคคล ผลการทดลองพบว่า ผลการใช้ตัวแบบสัญลักษณ์(เทปบันทึกภาพ) สามารถทำให้เด็กมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น คือมีทักษะในการว่ายน้ำได้ดีขึ้น แฟลงคลิน และ คณะ (Franklin and others, 1993:5-14) ทำการวิจัยเกี่ยวกับการฝึกสอนของนักศึกษาฝึกสอน พบว่าการนำตัวแบบมาประยุกต์ใช้ในการสอนของนักศึกษาฝึกสอน เรื่องการอ่านจะช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการอ่านได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ประเด็นที่ 2 นอกจากนี้ การที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นทั้งกลุ่มทดลอง ทั้งสามกลุ่ม การทดลอง เป็นไปตามหลักของการเรียนรู้ที่กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือ ศักยภาพของพฤติกรรมไปในทางที่เพิ่มขึ้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมดังกล่าว เป็นผลมาจากการฝึกหรือประสบการณ์นั้นคือสถานการณ์การเรียนรู้ อันประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 4 องค์ประกอบคือ ตัวผู้เรียน, สถานการณ์ที่เป็นตัวเร้า, สิ่งที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว, และ การตอบสนองหรือการกระทำ (อัจฉรา ธรรมมาภรณ์, 2531: 2-8) ดังนั้นเมื่อนักศึกษาคือตัวผู้เรียนอันเป็น องค์ประกอบที่หนึ่ง ได้รับสิ่งเร้าคือสภาพการเรียนการสอนหมายถึงการสอนโดยใช้ตัวแบบร่วมกับ คำถาม การสอนโดยใช้ตัวแบบร่วมกับบทสรุป และการสอนแบบบรรยายจะเป็นตัวกระตุ้นให้ ผู้เรียนตอบสนองโดยการรับรู้เนื้อหาเข้าไปในระบบโครงสร้างของความจำ (Assimilation) และ โครงสร้างความรู้เดิมของผู้เรียนก็มีความรู้เดิมอยู่แล้วเป็นองค์ประกอบที่สาม เกิดการปรับโครงสร้าง ทางเชาวน์ปัญญา (Accomodation) และตอบสนองเป็นการกระทำ (Performance) คือ ทำแบบ วัตถุประสงค์ทางการเรียน เป็นองค์ประกอบที่สี่ ดังนั้นจึงทำให้ค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการพยาบาลจิตเวชในระยะหลังการทดลองสูงกว่าระยะก่อนการทดลอง

ประเด็นที่ 3 การที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมนั้น แสดงให้เห็นว่าการจัดความคิดรวบยอดรวมกับการสอนเป็นตัวแปรที่ช่วยให้นักศึกษาสามารถรับรู้ เนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งมีผลให้มีความสามารถในการเรียนรู้เนื้อเรื่องที่บรรยายได้ดีขึ้นตามไปด้วย สอดคล้องกับหลักวิธีที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดโครงสร้างทางความคิด ที่เรียกว่าการใช้สิ่งช่วยจัดรวบรวมความคิดเกี่ยวกับเนื้อเรื่อง (Organization Technique) นั้นเอง ซึ่ง ออสซูเบล (Ausubel 1976 : 170-171) ได้ อธิบายว่าสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้ผู้เรียนมีพื้นฐานความรู้และแนวคิดในเรื่องที่จะเรียน หากให้ก่อนที่ จะเรียนเนื้อหา ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้คือ การให้นักศึกษาอ่าน เอกสารประกอบการสอนที่มีเนื้อหาแบบ สรุปทั้ง 3 รูปแบบคือ เอกสารประกอบการสอนเนื้อหาแบบสรุปประกอบคำถามแทรกและคำถาม ท้ายบท เอกสารประกอบการสอนเนื้อหาแบบสรุปประกอบบทสรุปแทรกและบทสรุปท้ายบท เอกสาร ประกอบการสอนเนื้อหาแบบสรุปเพียงอย่างเดียว ก่อนการเรียนรู้นี้อาจอย่างละเอียด และหาก ให้หลังการเรียนรู้นี้อาจ ก็จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคล่องในการรวบรวมและทบทวนเนื้อหาที่เรียน ผ่านมา สำหรับการวิจัยครั้งนี้คือการให้นักศึกษาอ่านเอกสารประกอบการสอนและทบทวนหลัง

การเรียนรู้เนื้อหาอีกครั้ง ตามเงื่อนไขการทดลองของแต่ละกลุ่ม ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองในทุกกลุ่มการทดลอง และกลุ่มควบคุม

สมมติฐานข้อที่ 2 กล่าวว่านักศึกษาประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ที่ได้เรียนด้วยวิธีสอนโดยใช้ตัวแบบจากเทปบันทึกภาพพร้อมกับคำถาม, วิธีสอนโดยใช้ตัวแบบจากเทปบันทึกภาพพร้อมกับบทสรุป และ วิธีสอนแบบบรรยายแล้ว นักศึกษาจะมีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในระยะหลังการทดลองแตกต่างกัน แต่จากผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนปรากฏดังตารางที่ 3 พบว่าค่ามัธยฐานอันดับของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการพยาบาลจิตเวชของนักศึกษาประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ที่ได้เรียนด้วยวิธีสอนโดยใช้ตัวแบบจากเทปบันทึกภาพพร้อมกับคำถาม, วิธีสอนโดยใช้ตัวแบบจากเทปบันทึกภาพพร้อมกับบทสรุป และ วิธีสอนแบบบรรยายไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สมมติฐานข้อที่ 2 จึงได้รับการปฏิเสธ ซึ่งแตกต่างจากผลการวิจัยของ งานวิจัยของ กาแลซซี และลิตซ์ (Galassi and Litz, 1974:390-394) อ้างอิงในจินตวีพร เหมะจรรย์กุล, 2536:30) ได้ศึกษาถึงผลของการเสนอ ตัวแบบสัญลักษณ์ ในการพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออก กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยที่ไม่ค่อยกล้าแสดงออก ผลปรากฏว่ากลุ่มทดลองได้คะแนนจากแบบวัดการแสดงตนมีการประสานสายตา และแสดงเนื้อหาความกล้ามากกว่ากลุ่มควบคุม และ ซิมเมอร์แมน และ เจฟเฟ้ (Zimmerman and Jaffe , 1977:773-778) ที่ทำการศึกษาในเด็กเกี่ยวกับความสามารถในการจัดภาพ พบว่ากลุ่มที่ได้ดูตัวแบบจัดภาพอย่างละเอียดมีความสามารถสูงกว่ากลุ่มดูผลการจัดและกลุ่มดูวิธีจัดภาพ

การที่สมมติฐานข้อที่ 2 ได้รับการปฏิเสธ คือมีค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการพยาบาลจิตเวชไม่แตกต่างกันในระยะหลังการทดลอง น่าจะอธิบายปรากฏการทดลองได้ดังนี้

ประเด็นที่ 1 เนื่องจากการเรียนรู้โดยผ่านตัวแบบตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ของ แบนดูรา (Bandura) เป็นทฤษฎีการเรียนรู้ทฤษฎีหนึ่งที่มีความเชื่อว่า การเรียนรู้หลายอย่างของมนุษย์เกิดขึ้นได้โดยการใช้การสังเกต การกระทำของผู้อื่นแล้วจดจำตลอดจนพยายามที่จะเลียนแบบการกระทำนั้น ๆ ด้วยวิธีนี้ ผู้สังเกต สามารถที่จะเรียนรู้ และแสดง

พฤติกรรมใหม่ ๆ ซึ่งไม่เคยแสดงมาก่อน หรือได้รับการเสริมแรง พฤติกรรมมาก่อนเลย เรียกได้ว่าเป็น การเรียนรู้โดยใช้ตัวแบบ (อัจจรา ธรรมมาภรณ์ ,2531 : 88) ผ่านกระบวนการใส่ใจ จดจำ ทำตาม และ จูงใจให้ปฏิบัติ (Bandura, 1977:23) ซึ่งได้มีผู้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการสอนวิชาการต่างๆ และ ทักษะ ทางสติปัญญา โดยใช้หลักการของการเรียนรู้โดยการสังเกต ปรากฏว่าผลการวิจัย แสดงว่า หลักการเรียนรู้โดยการสังเกต นำมาประยุกต์ทางการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Zimmerman and Jaffe , 1977:773-778 ; Downick and Dove , 1980:51-56 ; Froehle and Robinson,1983:197-206; Fortney, Patrick-M.,1992:18-21; Franklin and other,1993: 5-14)

สำหรับการใช้คำถามเป็นสิ่งที่คอยกระตุ้นการตอบสนองของผู้เรียนให้แสดงออกมา การมี คำถามในการสอนเป็นการสร้างสถานการณ์คล้ายการสอบ (เดรณี โทเมนเอก ,2527 : 1) การใช้ คำถามมีจุดมุ่งหมาย 2 ประการ คือ ต้องการถามเพื่อเร้าความสนใจ และต้องการทราบว่า ผู้เรียน เข้าใจเนื้อหาที่ผ่านมาเพียงใด นอกจากนี้การใช้คำถาม สรุบบทเรียน จะทำให้ผู้เรียนสามารถจดจำ และระลึกความรู้นั้นได้มากขึ้น จึงสามารถช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ ดีกว่าไม่มีคำถาม (Lumsdaine May and Hadsell,1958:72-83 , Allen,1961:195-200, Berlyme : 1966 :106 , จุฑารัตน์ ชุมสมาน ; 2531:บทคัดย่อ, วิทยา ดีทอง ; 2532: บทคัดย่อ , เสาวณีย์ ศิริบุญหลง ; 2535 : บทคัดย่อ)

การสรุบบทเรียนเป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเรื่องที่ได้เรียน ไปแล้ว สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปสัมพันธ์กับความรู้เดิมที่มีอยู่ และความรู้ใหม่ที่จะได้รับต่อไปดัง ผลการวิจัย ซึ่งพบว่า การสรุปนอกจากจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ในสถานการณ์ปัจจุบันดีขึ้นแล้ว ยังจะช่วยเพิ่มสมรรถภาพในสถานการณ์เรียนรู้ใหม่ได้ดีอีกด้วย (Schnell , 1972 ; Carlisle, 1992 ; สดุดีพันธ์ หวังสุริยะ , 2530 ; กฤษฎา กุลชล , 2535)

ดังนั้นการนำหลักการเรียนรู้โดยผ่านตัวแบบมาใช้ร่วมกับคำถามแทรกและคำถามท้าย บทในกลุ่มทดลองที่หนึ่ง และ การใช้ตัวแบบร่วมกับบทสรุปแทรกและบทสรุปท้ายบทในกลุ่มทดลอง ที่สองซึ่งต่างเป็นสิ่งที่ดีจึงส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ไม่แตกต่างกัน

ประเด็นที่ 2 เอกสารประกอบการสอนทั้ง 3 รูปแบบคือ เอกสารประกอบการสอน เนื้อหาแบบสรุปประกอบคำถามแทรกและคำถามท้ายบท เอกสารประกอบการสอนเนื้อหาแบบสรุป ประกอบบทสรุปแทรกและบทสรุปท้ายบท เอกสารประกอบการสอนเนื้อหาแบบสรุปเพียงอย่างเดียว

ต่างมีผลในการช่วยจัดความคิดรวบยอดซึ่งเป็นตัวแปรที่ช่วยให้นักศึกษาสามารถรับรู้เนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับหลักวิธีที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดโครงสร้างทางความคิด ที่เรียกว่าการใช้สิ่งช่วยจัดรวบรวมความคิดเกี่ยวกับเนื้อเรื่อง (Organization Technique) ของออสซูเบล (Ausubel 1976 : 170-171) สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้ผู้เรียนมีพื้นฐานความรู้และแนวคิดในเรื่องที่จะเรียน หากให้ก่อนที่จะเรียนเนื้อหา และก็จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคล่องในการรวบรวมและทบทวนเนื้อหาที่เรียนผ่านมา หากให้หลังการเรียนรู้เนื้อหา ซึ่งเอกสารทั้ง 3 รูปแบบสามารถส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดได้เท่าเทียมกัน อีกทั้งเนื้อหาวิชาที่เรียนก็ไม่สลับซับซ้อน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการพยาบาลจิตเวชของนักศึกษาพยาบาลทั้งสามกลุ่มไม่แตกต่างกัน ดังงานวิจัยของ ประพันธ์ เจ๊ะอูมา (2537 :บทคัดย่อ) พบว่าการจัดความคิดรวบยอดด้วยเรื่องย่อ , การจัดความคิดรวบยอดด้วยคำถามแทรก, การจัดความคิดรวบยอดด้วยแผนภูมิเรื่อง ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการอ่านไม่แตกต่างกัน

ประเด็นที่ 3 กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยในครั้งนี้ คือ นักศึกษาประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ เป็นนักศึกษาระดับอุดมศึกษาซึ่งมีอายุจัดอยู่ในช่วงวัยรุ่น (อายุ 18-20 ปี) มีพัฒนาการทางด้านเชาวน์ปัญญาความคิดสูงสุดตามแนวความคิดของเพียเจท์ (Formal Operations) (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2537:318) ซึ่งทำให้มีความสามารถทางความคิดหาเหตุผลนอกเหนือไปจากข้อมูลที่มีอยู่ คิดในสิ่งที่เป็นนามธรรม และสามารถที่จะคิดแบบวิทยาศาสตร์ได้ (สุรางค์ ไคว่ตระกูล ; 2536:43) และนักศึกษากลุ่มนี้ จะเป็นกลุ่มที่มีความสามารถใกล้เคียงกัน เพราะนักศึกษาทุกคนต้องผ่านการสอบคัดเลือกตามเกณฑ์ของกระทรวงสาธารณสุข นอกจากนี้ บอลเลอร์ และ ชาร์ล (Baller , Warren R. and Charls , Don C. ,1961:251) กล่าวว่านักศึกษาที่เรียนระดับวิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัย จะมีระดับความสามารถทางเชาวน์ปัญญา (IQ) อยู่ในช่วง 110-119 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปฐมามาศ ไซติบัณ (2538 : 84-89) ที่ศึกษาในนักศึกษาประกาศนียบัตรสาธารณสุข เรื่องผลรูปแบบเอกสารประกอบการบรรยาย คำถามและการจดบันทึกพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของแต่ละกลุ่มการทดลองไม่แตกต่างกัน มีสาเหตุอย่างหนึ่งเนื่องมาจากนักศึกษาแต่ละกลุ่มมีความสามารถใกล้เคียงกัน เพราะนักศึกษาทุกคน ได้รับการสอบคัดเลือกตาม

เกณฑ์ของกระทรวงสาธารณสุข ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ค่ามัธยฐานเลขคณิตของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการพยาบาลจิตเวชของนักศึกษาพยาบาลทั้งสามกลุ่มการทดลองไม่แตกต่างกัน

ประเด็นที่ 4 การออกแบบการวิจัยในครั้งนี้คือ การอ่านเอกสารประกอบการสอนก่อนการสอนเป็นการรวบรวมแนวคิด และ การอ่านเอกสารประกอบการสอนหลังการสอนเป็นการทบทวนความรู้ความเข้าใจอีกครั้งทั้ง 3 กลุ่มการทดลอง การดำเนินการตามแผนการทดลองดังกล่าว ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการจัดและรวบรวมความรู้ได้เป็นระบบอย่างต่อเนื่อง และ เป็นระเบียบได้ในระดับหนึ่ง ประกอบกับพัฒนาการทางด้านเชาวน์ปัญญาความคิด และความสามารถของผู้เรียนทุกคนใกล้เคียงกันแล้ว จึงเป็นเหตุให้ค่ามัธยฐานเลขคณิตของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการพยาบาลจิตเวชของนักศึกษาพยาบาลทั้งสามกลุ่มไม่แตกต่างกัน

ประเด็นที่ 5 กระบวนการเรียนรู้โดยการสังเกตผ่านตัวแบบทั้งสี่กระบวนการ คือ กระบวนการใส่ใจ กระบวนการเก็บจำ กระบวนการแสดงออกตามตัวแบบ และ กระบวนการจูงใจให้ปฏิบัติ นั้นจะสังเกตได้ว่ากระบวนการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับความสามารถทางด้านพุทธิปัญญาคือ กระบวนการใส่ใจ และกระบวนการเก็บจำ ตามขั้นของการเรียนรู้โดยการสังเกตซึ่งมี 2 ขั้นด้วยกันคือ ขั้นแรกเป็นขั้นการได้รับมาซึ่งการเรียนรู้ (Acquisition) ซึ่งอาศัยส่วนประกอบ 3 อย่างคือ ตัวแบบ, การเข้ารหัส และ การจดจำ ส่วนขั้นที่ 2 เรียกว่าขั้นการกระทำ (Performance) คือกระบวนการแสดงออกตามตัวแบบ เป็นการใช้ความสามารถทางด้านทักษะปฏิบัติ (Psychomotor Domain) และ กระบวนการจูงใจให้ปฏิบัติซึ่งเป็นผลสุดท้ายของกระบวนการการเรียนรู้โดยการสังเกตผ่านตัวแบบก็เป็นกระบวนการเกี่ยวกับจิตพิสัย (Affective Domain) (สุรางค์ โค้วตระกูล ; 2536:170) จะเห็นได้ดังงานวิจัยของ กาแลซซี และ ลิตส์ (Galassi and Litz ,1974 : 390-394 อ้างอิงใน จินตวิพร เพนะจาร์ ภัทล.๑๕๓:๑๓) ได้ศึกษาถึงผลของการเสนอตัวแบบสัญลักษณ์ ในการพัฒนาพฤติกรรมกล้าแสดงออก กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยที่ไม่ค่อยกล้าแสดงออก ผลปรากฏว่ากลุ่มทดลองได้คะแนนจากแบบวัดการแสดงตนมีการประสานสายตา และแสดงเนื้อหาความกล้ามากกว่ากลุ่มควบคุม และ งานวิจัยของ ซิมเมอร์แมน และ เจฟเฟ้ (Zimmerman and Jaffe , 1977:773-778) ทำการวิจัยเกี่ยวกับความสามารถในการจัดภาพ พบว่ากลุ่มที่ดูตัวแบบจัดภาพ

สามารถเรียนรู้ได้ดีกว่ากลุ่มที่ดูวิธีจัดภาพและกลุ่มที่ดูผลของการจัดภาพ นั่นคือการใช้หลักการเรียนรู้โดยการสังเกตผ่านตัวแบบจะให้ผลดีด้านทักษะปฏิบัติ ส่วนงานวิจัยในครั้งนี้วัดความสามารถทางด้านพุทธิพิสัย ซึ่งเป็นเพียงขั้นแรกของการเรียนรู้ คือขั้นรับมาซึ่งการเรียนรู้ (Acquisition) ซึ่งหากวัดทักษะในการให้การปรึกษาผู้ป่วย หรือ วัดความสามารถในการเข้าไปสร้างสัมพันธภาพกับผู้ป่วยวิตกกังวล และผู้ป่วยที่มีแนวโน้มจะก้าวร้าวแล้ว กลุ่มที่เรียนรู้โดยผ่านตัวแบบอาจมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมก็เป็นได้

ประเด็นที่ 6 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางพุทธิพิสัยทั้ง 6 ด้านซึ่งใช้วัดหลังการสอนทันที ซึ่งนักศึกษาส่วนใหญ่มีความเคยชินกับการเรียนแบบท่องจำและทำความเข้าใจ ซึ่งนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษา พยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่หนึ่งยังมีความเคยชินที่จะเรียนรู้แบบท่องจำเหมือนนักเรียน ชั้นมัธยมตอนปลายมากกว่า การนำไปใช้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า ดังนั้นเมื่อทำการทดสอบทันทีนอกจากจะทำให้คะแนนผลสัมฤทธิ์สูงขึ้นจากคะแนนก่อนการทดลองไม่มากเท่าที่ควร (เพิ่มขึ้นเฉลี่ย 7.38 คะแนน) ยังส่งผลให้ค่ามัธยิมเลขคณิตของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของทั้งสามกลุ่มไม่แตกต่างกัน

อย่างไรก็ดีจากงานวิจัยของ วันดี จักรเชษฐ์ (2529:97) พบว่าองค์ประกอบสำคัญของปัญหาการจัดการสอนวิชาการพยาบาลจิตเวชคือ องค์ประกอบด้านการวางแผนการสอน และหากมีการวางแผนการสอนที่ดี จะเป็นองค์ประกอบที่ช่วยให้เกิดการบูรณาการด้านเนื้อหาวิชา ทำให้เกิดการเรียนรู้โดยต่อเนื่อง และช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ นอกจากนี้ยังช่วยให้การจัดการเรียนการสอนมีความสอดคล้องและตอบสนองความต้องการทั้งของผู้เรียนและผู้สอนอีกด้วย (Heidgerken, 1965:277-278) ดังผลการวิจัยในครั้งนี้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับครูผู้สอน และ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการสอนระดับอุดมศึกษา

1.1 ในการสอนผู้สอนอาจเลือกวิธีการสอนโดยใช้ตัวแบบร่วมกับคำถาม ,วิธีการสอนโดยใช้ตัวแบบร่วมกับบทสรุป หรือวิธีสอนแบบบรรยายได้ตามความเหมาะสม เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่เรียนด้วยวิธีสอนโดยใช้ตัวแบบร่วมกับคำถาม ,วิธีสอนโดยใช้ตัวแบบร่วมกับบทสรุป หรือวิธีสอนแบบบรรยาย ส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกัน

1.2 ควรส่งเสริมให้ผู้สอนปรับปรุงวิธีสอนให้มีความหลากหลาย โดยผสมผสาน หลายๆวิธี เช่น การบรรยายร่วมกับการเสนอตัวแบบ การสอนโดยใช้ตัวแบบร่วมกับคำถาม การสอนโดยใช้ตัวแบบร่วมกับบทสรุป นอกเหนือไปจากการสอนแบบบรรยายเพียงอย่างเดียว เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้เห็นตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม และสนุกกับการเรียน ไม่เบื่อหน่ายกับวิธีสอนที่ซ้ำซาก อีกทั้งยังเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ดีอีกด้วย

1.3 ในการสอนควรมีการเสนอความคิดรวบยอดไม่ว่ารูปแบบคำถาม หรือบทสรุปก่อนการสอนเพราะจะช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นขอบข่ายของเนื้อหาอย่างกว้างๆ ทำให้ขอบข่ายความคิดสัมพันธ์กับเรื่องที่จะเรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น และ ควรมีการสรุปบทเรียนหลังการสอน เพื่อเป็นการช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคล่องในการรวบรวม และทบทวนเนื้อหาที่เรียนผ่านมา

1.4 การจัดทำเอกสารประกอบการสอน อาจจัดทำในรูปแบบเนื้อหาแบบสรุปร่วมกับคำถามแทรก, รูปแบบเนื้อหาแบบสรุปร่วมกับบทสรุปแทรก, รูปแบบเนื้อหาแบบสรุปเพียงอย่างเดียวได้ตามความเหมาะสมเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมของผู้สอนและ ผู้เรียน อีกทั้งมีความแปลกใหม่ไม่ซ้ำซาก ช่วยให้นักศึกษาสนใจกับการเรียนมากขึ้น ไม่เบื่อหน่ายกับการเรียน

1.5 วิธีสอนแบบบรรยายที่ถูกวิจารณ์ว่าไม่ดีเป็นวิธีที่เก่า แต่หากประยุกต์หลักการเรียนรู้ตามแนวคิดพุทธิปัญญานิยม (Cognitive Psychology) มาใช้ประกอบในการสอน เช่น การทำเอกสารประกอบการสอนและแจกเอกสารในเวลาที่เหมาะสมตามแนวคิดของการเสนอความคิดรวบยอด (Advance Organizer) แล้ว วิธีสอนแบบบรรยาย ก็จะเป็นวิธีสอนที่ดีและมีประสิทธิภาพได้ เพราะการสอนแบบบรรยายต้องใช่มากในระดับอุดมศึกษาดังนั้นผู้สอนสามารถใช้วิธีการสอนแบบบรรยายได้หากทำตามเงื่อนไขในการวิจัยนี้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาถึงผลของตัวแบบร่วมกับคำถาม, ตัวแบบร่วมกับบทสรุป, วิธีสอนแบบบรรยายดังการวิจัยในครั้งนี้ และวิธีสอนแบบบรรยายแบบดั้งเดิมเป็นกลุ่มควบคุมว่าแบบใดจะมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ดีกว่ากัน

2.2 ควรมีการศึกษาถึงผลของตัวแบบร่วมกับคำถาม, ตัวแบบร่วมกับบทสรุป, วิธีสอนแบบบรรยาย ว่าแบบใดจะมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทางทักษะปฏิบัติได้ดีกว่ากัน

2.3 ควรมีการศึกษาถึงผลของการใช้ตัวแบบจริง และ ตัวแบบสัญลักษณ์ ว่าแบบใดมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางด้านทักษะปฏิบัติได้ดีกว่ากัน

2.4 ควรมีการศึกษาถึงผลของการใช้ตัวแบบจริง และ ตัวแบบสัญลักษณ์ ว่า มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางด้านจิตพิสัย อย่างไรเช่น ความกล้าแสดงออก, ความวิตกกังวล, เจตคติต่อวิชาชีพ เป็นต้น

2.5 ควรมีการศึกษาถึงวิธีสอนโดยใช้ตัวแบบร่วมกับคำถาม โดยเปรียบเทียบระหว่างการวางตำแหน่งคำถามว่าการใช้คำถามนำ , คำถามแทรก, และคำถามท้ายบท ว่าอย่างไร จะมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้สูงกว่ากัน

2.6 ควรมีการศึกษาถึงวิธีสอนโดยใช้ตัวแบบร่วมกับบทสรุป โดยเปรียบเทียบระหว่างการวางตำแหน่งบทสรุปว่าการใช้ บทสรุปนำ , บทสรุปแทรก, และบทสรุปท้ายบท ว่าอย่างไร จะมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้สูงกว่ากัน

2.7 ควรมีการศึกษาถึงรูปแบบการวางแผนการสอนที่แตกต่างกันว่าแบบใดจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ดีที่สุด

2.8 ควรมีการศึกษาถึงวิธีสอนโดยใช้ตัวแบบร่วมกับคำถาม ระหว่างคำถามที่มีคำเฉลยกับคำถามไม่มีคำเฉลย ว่าแบบใดจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ดีที่สุด

2.9 เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ ศึกษาในช่วงการสอบปลายภาค ทำให้มีตัวแปรอื่นเข้ามา ซึ่งอาจจะส่งผลต่อการเรียนรู้โดยการสังเกตผ่านตัวแบบ กล่าวคือช่วงเวลาของการสอบปลายภาคการศึกษา นักศึกษาต้องเตรียมตัวทบทวนเนื้อหาวิชาที่เรียนมาตลอดทั้งภาคการศึกษา และมีความวิตกกังวลต่อสถานการณ์ (State Anxiety) คือการสอบปลายภาคที่มีผลต่อการเลื่อนชั้นการเรียน ซึ่งความวิตกกังวลดังกล่าว ทำให้สมาธิของคนเราสั้น (ดาจารย์จรณ ต๊ะปิ่นตา;2538:28-29) อาจส่งผลให้การเรียนรู้โดยผ่านตัวแบบเกิดขึ้นได้ไม่เต็มที่ การที่นักศึกษาอยู่ในสถานการณ์ใกล้สอบปลายภาค การศึกษาอาจก่อให้เกิดการรบกวนกระบวนการใส่ใจ หรือตั้งใจที่จะสังเกตตัวแบบได้ ซึ่งการใส่ใจถือเป็น พื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้โดยการสังเกตผ่านตัวแบบ หากกระบวนการนี้ไม่สมบูรณ์ การเรียนรู้โดยการสังเกตก็ไม่สมบูรณ์ด้วยเช่นกัน อีกทั้งยังส่งผลต่อกระบวนการเก็บจำอีกด้วย หากทำการวิจัยซ้ำในครั้งต่อไป ควรกระทำในช่วงเวลาปกติเพื่อให้ได้ผลการวิจัยเป็นผลที่ได้จากการจัดกระทำอย่างแท้จริง

2.10 เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะนักศึกษาประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครศรีธรรมราชเท่านั้น เพื่อให้ผลการวิจัยสรุปไปยังประชากรได้อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น จึงควรทำซ้ำกับนักศึกษาประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครศรีธรรมราชด้วย